

Gunvør Balle

Tjóðarsemja um fiskivinnupolitikkin

Stórar avgerðir skulu takast í næstum innan fiskivinnu-umsiting okkara. Innan stutta tíð skulu makrelloyvir útlutast og møguligar treytir setast um tilfeingisgjald. Men støða skal eisini takast til eitt annað sera álvarsligt mál í næstum: Skulu fiski-loyvini sigast upp í 2018 -sum higartil ætlað - ella er ætlanin nú at lata nøkrum fáum hesi í allar ævir? Nógv bendir á, at hetta seinasta er tað sitandi landsstýrið ætlar. Vit skulu øll gera okkum greitt, at um tað hendir, so vendist ikki aftur.

Framtíðar fiskivinnu-umsiting er eitt stórt mál og avger í stóran mun framtíð okkara. Tí skal hetta mál viðgerast í breiðari semju millum allar flokkar á Løgtingi. Men tað áliggur eisini politisku leiðsluni, at skapa eina so breiða tjóðarsemju sum til ber.

Tí eiga vit at krevja, at vit fáa hetta fløkta evni lýst so væl sum gjørligt, so vit hava eitt nøktandi grundarlag at taka støðu útfrá. Tí bæði politikarar og borgarir annars hava fyri neyðini at skilja mekanismurnar sum gera seg galdandi.

Her eru nakrir av spurningunum, vit eiga at seta:

Ognarrættur: Hvør skal eiga tilfeingið? Skal landið staðfesta sín ognarrætt, soleiðis at fiski-loyvir bert

kunnu leigast fyri ávíst tíðarskeið? Ella skulu vit, við eini rullandi loyvisskipan, lata summi vinna sær hevd uppá tilfeingið fyri altíð?

- **Virðisøking og samfelagsgagn:** Hvussu kemur hetta ríkidømi øllum samfelagnum til góðar? Er tað við at lóggeva tilfeingi í land ella við avgjaldi á landingar uttanlands? Hvar fer størsta virðisøkingin fram í teimum ymsu liðunum frá grunni at munni? Og hvussu tryggja vit okkum, at vit fáa lut í hesi virðisøking?
- **Atgongd:** Eiga vit at royna at skapa eina meiri javnbjóðis atgongd til at gagnnýta tilfeingið? Hetta hevur nakað við rættvísiskenslu at gera og at geva fleiri, ið hava hug og evnir, møguleika at sleppa uppí fiskivinnuna.
- **Marknaðarkreftir ella oligarki:** Skulu marknaðarkreftirnar vera galdandi, tá vit útluta loyvir? Tvs okkurt slag av uppboðssølu. Í hvønn mun fylgja vit tilráðing frá búskaparfrøðingum um at lata upp fyri marknaðarkreftunum í fiskivinnuni? Her galda hugtøkini gjøgnumskygni og at vinnan sjálv, gjøgnum eina uppboðsskipan, ásetir hvat tilfeingisgjaldið skal

vera. Ella skulu vit framhaldandi velja nøkur reiðarí út, sum fáa veiðiloyvi ókeypis og harvið miðsavna størri og størri virðir á fáum hondum.

- **Spekulasjón:** Hvussu fyrbygja vit spekulasjón?
- **Útlendskur ognarskapur:** Skulu vit framhaldandi loyva útlendingum at eiga í fiskivinnuni? Hvørjir eru fyrimunirnir og vansarnir við útlendskum ognarskapi?
- **Burðardygð:** Í hvønn mun fylgja vit tilráðing frá fiskifrøðingum um burðardygga veiðu. Vit skulu ikki bert fiska í ár og næsta ár, men nógv ár fram. Tí hevur tað týðning fyri framhaldandi búskaparvøkstur, at vit røkja stovnarnar væl.

• **Altjóða fiskiveiðu-avtalur:** Tað hevur stóran týðning at røkka semju við okkara grannalond um ferðandi stovnar, og her skal javnvágin millum egin áhugamál og langtíðar viðurskipti við grannalondini finnast.

Politiska skipanin skyldar sær sjálvari og almenninginum at útgreina hesar spurningar. Og her hava fjølmiðlarnir eisini eina stóra ábyrgd.

Tað verður nógv kjakast um hesi evni á ymsum kjaksíðum í hesum døgum.

Og tað er gott og neyðugt. Tíverri eru tað altíð summi, ið heldur vilja snara kjakinum niður á eitt annað støði. Har vit heldur dyrka mytir og mótsetningar og tosa um “frøðingar móti fiskimonn-um” og “manglandi virðing fyri vinnuni” osfr. Hetta hevur onki við virðing fyri vinnuni at gera. Tí sjálvsagt skulu vit virða vinnulívsfólk eins væl og allar aðrar samfelagsbólkar. Vinnulívsfólk arbeiða eftir reglum, sum politikarnir hava sett teimum, og royna at skapa sum mestan vinning út frá teimum fortreytum. Og tað skulu tey eisini gera. Samfelagið hevur brúk fyri at vinnan fær frægastu umstøður at virka undir, so hon kann skapa sum mest av virðisøking burturúr.

Vit skulu seta kikaran á politiska valdið og krevja av landsins ráðandi, at tey umsita tilfeingi, so alt samfelagið fær sum mestan vinning burturúr. Tá politiska skipanin velur endaliga at avreiða fiski-loyvir ókeypis til nakrar aktørar, er tað sjálvsagt, at hetta er ein provokasjón fyri nógv fólk í samfelagnum. Tí øll vita, at talan er um ómetaliga stór virðir, sum bara summi fáa einarætt til at fáa ágóðan av. Hesin arbeiðshátturin skapar stríð og split millum borgarar og leiðir tankarnar yvir á

vina- og kenningapolitikk og korrupsjón - sjálvt um tað kanska ikki er so. Politiska skipanin hevur enn ikki megnað at givið eina nøkterna og greiða frágreiðing uppá, hví tað frá einum *samfelagsligum og búskaparligum heildarsjónarmiði*, er skilabest at summi fáa loyvini ókeypis.

Ein tanki kundi verið, at sett eitt miðvíst upplýsingar- og kunningararbeiði í gongd komandi mánaðirnar, har vit í opnum dialogi, fáa útgreina hesar mongu spurningar. Politiska skipanin, fjølmiðlar og fakkbólkar í vinnuni kundu, saman ella hvør sær, skipa fyri temadøgum, seminarum, ráðstevnum, tjaksendingum osfr, har ymsu evnini verða tikin ígjøgnum og lýst frá øllum vinklum

Hetta vildi givið politisku skipanini eitt hollari og breiðari grundarlag at tikið støðu útfrá, tá framtíðar fiskivinnupolitikkurin skal loysast úr lagdi. Soleiðis at møguleiki veruliga verður fyri at skapa breiða politiska semju um framtíðar fiskivinnupolitikkin, sum almenningurin eisini hevur álit á. Um tað eydnast at finna okkurt sum líkist eini tjóðarsemju hava vit tikið eitt stórt stig á rættari leið. Hevði tað ikki verið vert eina roynd?

Eyðun Mohr Viderø

Miðlahúsið á »positivari« leið?

Nú bjóðar Miðlahúsið lesarum at vera við til at »hjálpa« landsstýrinum, so hesi kunnu finna neyðugar inntøkur og neyðugar sparingar, fyri at fáa nærum? javnvág á figgjarløgtingslógin!

Kaj Leo fekk ikki 200 mió kr. frá danska statskassanum til at hjálpa um okkara hall, fekk einans 9 mió kr. Puff..ØV...

Støðuna hjá Sosialinum, Miðlahúsinum og portali teirra kenna vit. Her er bert talan um niðursetandi umtalu frá einum parta-politiskum »neutral-um« miðli, og hava vit á nakran hátt møtt einum neiligum viðmerkjara um støðuna hjá politisku leiðslu landsins, so er tað frá hesum miðlum.

Tí er áheitan Miðlahúsins tað reina fupp og svindull!

At biðja tey somu, sum á facebook og sum viðmerkjarar á portalinum gera eina »vælmeinta« innstilling um landsins støðu er tað reina »gass«!

Vil Miðlahúsið liva upp til sítt IMAGE í hesum viðfangi, so er eitt at gera, og tað er at geva almenna tænaðstovnanum Herman Oskarson (valevni Tjóðveldisins) ein fastan teig í blaðnum at ummæla núverandi samgongupolitikk!

Longur koma tit ikki!

rættindum til tey, sum frammanundan eru ríkastu borgararnir í landinum”.

Felags fyri báðar er, at teir hvørki virða satsningar, milliardaílgurur sum vinnulívið hevur framt, men niðurgera dyggu vitanina vinnan hevur ment og givið samfelagnum.

Frank Aaen hevur ferð eftir ferð alment niðurgjørt A. P. Møller-Mærsk og Mc Kinney Mærsk Møller við hvørt høvi, hóast hesir við avtaluni teir gjørdur við danska Javnaðarflokkin fyri stívliga 50 árum síðani

gjørdur tað bragd, at týskurin ikki fekk olju- og gasskonsessiónina. Bara í 2010 rindaði felagið ikki minni enn 26,2 milliardir danskar kónur í skatti.

Hermann Oskarsson hevur aftur og aftur gjørt seg inn á føroysku vinnuna, reiðaran og politiska systemið, og nú skýrt hesar korrúptar. Tað stendur eftir. – Tí undrar tað, at Vinnuhúsið ikki tekur til máls.

Vinnuhúsið og tilfeingisgjald
Sjálvandi eri eg samdur við

Teiti í, at vinnan skal ikki virðast meiri enn onnur, hinvegin skal hon heldur ikki vanvirðast sum so ofta, hóast hann ikki dugir at siggja, at “vinnan er fyri ágangi”. Hann sjálvur sigur: “Vit hava jú staðfest, at vinnulívsfólk hava ein áhuga. Tað er at vinna pening. Tað skulu ymiskar “snildir” til.” – Hesin hugburður hevur tí verri havt eydnuna at festa røtur hjá alt ov nógvum og forðar framburði.

Tá hann nevnrir heimasíðu Vinnuhúsins, so hava allar heimasíður góðar intensiónir,

men lætt er ikki altíð at liva upp til intensiónirnar, og at Vinnuhúsið hevur latið sum um, at tað ikki er so “farligt”, at landskassin tekur tilfeingisgjald umframt skatt og onnur avgjöld, “bara teir taka frá øllum”, sum onkuntið verður sagt, er hetta vandamikil kós!

Vendi aftur til Coca Cola og kenslurnar

Lat meg leggja afturat hesaferð, at samstundis sum so mangur tosar um at fáa fólk “heimaftur”, vita øll, at ikki færri enn 1.300 føroyingar

ídag sigla bara yviri í Noregi, nú fiskimennirnir eru fækkadír og bæði frøðingar og politikarar eru sjúkliga tráir eftir at fáa skatta hesar hægri, so teir saman við teirra fjølskyldum taka pjókan og flyta av landinum.

Út frá bæði grein Oskarssonar og Vágadals sæst, at alt ov nógvir føroyingar liva í eini órealistiskari verð, tí haldi eg eisini, at eg fari at venda aftur við eini seinni grein um Coca Cola, kenslur og tørvandi føroyskari marknaðarføring.